

SKAGENSMALERNE

SKAGENSMALERNE Selv er jeg fascineret af Skagensmalerne. om dem, set på Skagenkunst i adskillige år og researchet og gennemtvrevet dem man været så letsindig at begynde at forske i eller læse om de mange spændende sidder man i saksen. Mer' vil ha' mer'. Det gælder også for mange af bibliotekernes ikke har læst om Skagensmalerne, men selvfølgelig kan den også læses af dem, der

Jeg er blevet bedt om at omtale et par bøger, som jeg selv har haft glæde af at af dem, der ikke er med, fortjener det, men pladsen her er særdeles begrænset.

Venlig hilsen og god læselyst
Tonni Arnold

Om folk og kunstnere på Skagen

46.4 Skagen
Schwartz, Alba
Skagen. Fotografisk optryk af originaludgaven.
Skagens Museum, 1992
Bind 1: *Den svundne Tid i Sagn og Billeder*
Bind 2: *Den nye Tid i oplevelser og indtryk*

Når jeg begynder med Alba Schwartz' tobindsværk, der udkom i 1912 og 1913, så er det fordi, det slår en tone an, som gælder for de tidlige bøger om Skagen og kunstnerne der. Tonen er let, og dem der skriver om kunstnerkolonien, har mere eller mindre været en del af miljøet.

Bøgerne og forfatterne er ikke sandhedsvidner, men de mange anekdoter, legender og ægte sandheder blandet op med rappe replikker giver et herligt indblik i mytens kunstnerkoloni. Det er ikke kedelig læsning.

Alba Schwartz' mand var Skagens borgmester fra 1899-1908. I det første bind "*Den svundne Tid i Sagn og billeder*" fortæller Alba Schwartz om kunstnerkoloniens guldalder i 1880'erne og 90'erne. Hovedpersonerne er Anna og Michael Ancher, Holger Drachmann og hans kvinder, Carl Locher, Marie og P.S. Krøyer og alle de andre. Alba Schwartz' vigtigste kilde var

Michael Ancher, og derefter hvem der ville og kunne fortælle om fortiden.

Da første bind udkom, blev Michael Ancher vred over, at fru Schwartz ikke havde refereret ham korrekt. Michael Ancher havde selv puslet med tanken om at skrive om den tid. Så nu gennemgik han bogen med en mental lup, og der var ikke den fejl, han kunne bevise, at bogen var behæftet med. Dette er uden tvivl sandt. Men alt dette til trods er det en underholdende bog, der får sin læser til at tro på, at han/hun er med lige der, hvor det skete dengang.

74.6
Schwartz, Walter
Malere ved Staffeliets : seks Kunstnerportrætter fra Skagens store Tid. Gyldendal, 1941

Walter Schwartz var søn af Alba og Otto Schwartz og tilbragte sin tidlige ungdom på Skagen. Da Schwartz fandt ud af, at han ville være maler, fik han sin første undervisning af Michael Ancher. Senere valgte han at skrive frem for at male.

De seks portrætterede er Anna og Michael Ancher, Christian Krohg, Holger Drachmann, P.S. Krøyer og Laurits Tuxen. Bogens illustrationer er sort/hvide, og der findes tegninger, som man nu sjældent ser gengivet.

Forunderligt nok er jeg det stadigvæk, selvom jeg har læst et utal af bøger og deres samtid til mine egne bøger. Det lader til at være en gylden regel, at har personligheder, der flokkedes på Skagen ved det forrige århundredskifte, ja så låner. Kort og godt er denne folder tænkt som inspiration til dem, der endnu blot vil vide mere.

læse. Med hård hånd har jeg plukket et lille udvalg ned fra mine reoler. Mange Spørg efter flere bøger på biblioteket.

74.6

Wivel, Ole

Rejsen til Skagen.

4. udgave. Lindhardt & Ringhof, 1999

Ole Wivels bog fra 1977 er en poetisk collage af memoirer, essays, tidsbilleder og ikke mindst excellent portrætkunst. Ole Wivels ærinde er ikke kunsthistorisk eller litteraturvidenskabeligt, men derimod dybt personligt. Selv siger han: "De følgende kapitler er en række forsøg på at fastholde denne aura, de stemninger som for mig knytter sig til Skagen."

Wivels portrætter af Michael og Anna Ancher, ægteparret Krøyer, Drachmann og nordmanden Christian Krohg har en sjælden nerve og indlevelse. Og en skildring af forfatteren Karen Blixens besøg i Skagen i september 1936 bliver til et finurligt portræt af såvel den berømte forfatterinde, som af Skagens borgerskab.

74.6

Svanholm, Lise

Malerne på Skagen. Gyldendal 2001

Bogen giver et fint overblik over, hvem hovedfigurerne var i kunstnerkolonien på Skagen. De er her alle fra Drachmann til Tuxen. Hovedvægten i bogen er lagt på menneskene

og kunstnernes samvær, og stilen er lettilgængelig. Lise Svanholm skriver i sit forord, at hensigten med bogen ikke er at skrive for fagfolk/ kunsthistorikere, men "til de mange mennesker, som interesserer sig for Skagensmalerne."

Med de over 200 illustrationer får man på det nærmeste illustreret historierne og anekdoterne om kunstnerne. Og netop den rigelige billedside gør bogen til et glimrende oplagsværk.

74.6

Mennesker og kunst på Skagen.

Hamlet, 1978

Findes i forskellige udgaver med forskelligt indhold. Denne udgave indeholder:

V. Chr. Klæbel: "Erindringer 1904-1938" og Knud Voss: "Victor Christian Klæbel ; Skagens Museums virksomhed 1909-1978".

99.4 Tuxen, L

Tuxen, Laurits

En Malers Arbejde gennem tredstindstve Aar.

Jespersen og Pio, 1928

Bøger om P.S. Krøyer

99.4 Krøyer, P.S. Mentze, Ernst

*P.S. Krøyer : kunstner af stort format
– med brændte vinger.*

2. udgave. Schönberg, 1980

Journalist Ernst Mentze skabte i 1960'erne sin biografi på et omfattende kildemateriale og samtaler med P.S. Krøyers datter, Vibeke Krøyer. Det blev den første større samlede biografi om den store maler. Til trods for at genrens krav har ændret sig betydeligt siden da, og nye oplysninger er kommet til, så står Mentzes bog distancen.

99.4 Krøyer, P.S. Hornung, Peter Michael

Peder Severin Krøyer. Palle Fogtdal, 2002

Journalist og kunsthistoriker Peter Michael Hornung skrev i sin tid universitetsspeciale om P.S. Krøyer. Og egentlig er han aldrig op-hørt med at forske i Krøyer. I 1987 skrev han en mindre monografi om P.S. Krøyer i serien ”*Skagen-monografier*”. Hornungs nye værk er en særdeles grundig og veldokumenteret biografi. Vi følger P.S. Krøyer fra han fødes i

1851 på fattiggården i Stavanger til tiden som feteret malerkonge og de sidste tragiske år som halvblind og vanvittig, indtil han dør i 1909 i sit hjem på Skagen.

Udover det biografiske stof gennemgår og analyser Hornung P.S. Krøyers hovedværker. Helt i tråd med klassik kunsthistorisk stil ser Hornung på, hvem og hvad der påvirkede Krøyer. Det fremgår, at mens Krøyer levede var hans kunst såvel anerkendt som forkæret. Hornung beskriver indgående samtidens og eftertidens reaktioner på Krøyers kunst og får elegant vist, hvor omskiftelig en størrelse kunstopfattelse er. Også i eftertiden har Krøyers anelse som kunstner skiftet med tiderne og bedømmerne.

Billedanalyser, kunsthistorie og biografi-ske data flettes sammen til et harmonisk hele. Som en anmelder sagde, er Hornungs bog ”en uomgængelig grundbog om kunstneren.”

99.4 Krøyer, P.S.

P.S. Krøyer : tradition – modernitet. Redaktion: Jens Erik Sørensen og Erik Nørager Pedersen. Aarhus Kunstmuseum, 1992
Artikelforfattere: Allis Helleland ; Marianne Saabye ; Claus Olsen ; Peter M. Hornung ; Lise Svanholm ; Jens Erik Sørensen ; Karen Louise Christensen ; Karin Søndergaard og Erik Nørager Pedersen.

I 1992 var der på Aarhus Kunstmuseum en stort anlagt udstilling med P. S. Krøyers værker. Titlen på kataloget, der blev udgivet i forbindelse med udstillingen, er: ”P.S. Krøyer: tradition – modernitet”.

Artiklerne er skrevet af syv kunsthistorikere, der med punktvis nedslag i mesterens store produktion forsøger at kaste nyt lys over Krøyers kunstneriske udvikling i spændingsfeltet mellem den tradition, han var oplært i og det moderne gennembruds nye radikale strømninger, som han for en tid blev en del af.

Det er kendt, at det er en noget nær umulig opgave at gengive P.S. Krøyers malerier på tryk. Gennemgår man reproduktioner af Krøyers malerier, ser man, at der findes to fæl-der, som de fleste tryksager havner i. Krøyers farver taber enten det selvlysende og bliver farveladeagtige glansbilleder eller også, hvis man prøver at forhindre dette, ja så går glansen af farverne og maleriet fremstår blegt og kedeligt. Men i dette katalog er gengivelserne meget vellykkede.

I billedafsnittet er billederne arrangeret, så Krøyers forskellige behandlinger af et motiv er samlet, hvorved man let kan sammenligne dem. En anden god ting er, at der findes værker fra hans tidligste ungdom og indtil hans død i 1909.

Bøger om Anna og Michael Ancher

99.4 Ancher, Anna

Malerin Anna Ancher in Skagen 1859-1935.

Redaktion: Heide Grape-Albers.

Skagens Museum, 1994

Med tysk og dansk tekst Artikelforfattere: Christine Refflinghaus ; Elisabeth Fabritius ; Heide Grape-Albers og Claus Olsen.

Bogen er et katalog, som blev trykt til den store Anna Ancher udstilling, der i 1994-95 blev vist i Danmark og Tyskland. To danske og to tyske kunsthistorikere har skrevet en række spændende artikler, hvor vi hører om ægteskabet med Michael Ancher, livet på Skagen, men mest interessant om Anna Anchers kunst.

Er man optaget af Anna Anchers malerier er dette en bog, man må læse, gennemse og nyde. Billedafsnittet er på hele 100 sider. Farveillustrationerne og tegningerne er samlet tematisk.

99.4 Ancher, Anna

Wivel, Ole

Anna Ancher : 1859-1935. Stok-Art, 1994

Bogen er rigt illustreret med Anna Anchers kunst. Ole Wivel står for hovedartiklen: ”Anna

Ancher 1859-1935" og har sammensat bogen med - dels et brev skrevet af Anna Ancher samt en spændende tekst af Anna Ancher selv: "*Barn-doms minder fra Skagen*". Yderligere er der to små artikler med henholdsvis, hvad den svenske maler Oscar Björck og V. C. Klæbel har sagt og skrevet om Anna Ancher.

99.4 Ancher, Anna Ancher, Anna

Breve fra Anna Ancher. Udgivet af Knud Voss. Herluf Stokholm, 1984

Brevsamlingen strækker sig fra 1877 til 1927 og består hovedsaglig af Anna Anchers breve til sin kusine Martha Johansen, der var gift med maleren Viggo Johansen. De første breve er fra før Anna Brøndum blev fru Ancher. Annas breve til kusinen har den selvfølgelige fortrolighed, som herskede mellem de to. Og læseren får derved et klart indtryk af Anna Anchers personlighed og dagligliv.

99.4 Ancher, Michael Fabritius, Elisabeth

Michael Anchers Ungdom 1865-1880.

Poul Kristensen, 1992

Michael Ancher og det moderne gennembrud 1880-1890. Christian Ejlersen, 1999

Elisabeth Fabritius har i mange år forsket i Michael Ancher og skrevet en række bøger med ham i centrum.

Bøger om Marie Krøyer

99.4 Slott-Møller, Agnes

Agnes og Marie : breve mellem Agnes Slott-Møller og Marie Krøyer 1885-1937. Udvalgt og udgivet af Lise Svanholm. Gyldendal, 1991

Brevvekslingen mellem de to veninder strækker sig over mere end 50 år. Brevene befinder sig i original i Håndskriftsafdelingen på Det kongelige Bibliotek, men det er jo ulige mere behageligt at sidde hjemme og læse venindernes korrespondance. Brevene er dels kulturhistorie om hverdagslivet dengang, men mest af alt en guldgrube af informationer om de to kvinders forventninger til deres liv, deres kamp for at overleve som kunstnere, deres ægteskabskvaler, osv. Her er der ingen som fortolker Agnes Slott-Møller og Marie Krøyer, her er det dem selv, der taler.

Så er vi kommet til det sværeste - mine egne bøger. Denne folders udgiver har insisteret på, at jeg omtaler dem. Jeg har valgt at citere fra mit forlags og anmeldernes omtale af bøgerne frem for selv at skrive om dem.

På internettet:

www.skagensmuseum.dk

www.hirschsprung.dk

www.anchershus.dk

99.4 Krøyer, Marie

Arnold, Tonni

Balladen om Marie : en biografi om Marie Krøyer. Lindhardt & Ringhof, 1999

”*Balladen om Marie*” er den første biografi om Marie Krøyer, der beskriver hele hendes livsforløb fra ungdommens malerambitioner, over ægteskabet med den kendte skagensmaler P.S. Krøyer, til det fatale kærlighedsforhold til den svenske komponist Hugo Alfvén.

Ved hjælp af et omfattende, nyt kildemateriale fortælles historien om Krøyers tiltagende sindssyge og Maries syngen hen over ikke at kunne udtrykke sig som kunster, splittet som hun er mellem hustru-, moder- og kunstnerrollen.

Maries forelskelse og ægteskab med Hugo Alfvén endte som en tragisk passionshistorie af helt strindbergske dimensioner, hvis omfang indtil nu har været ukendt.” (Lindhardt & Ringhofs omtale)

99.4 Krøyer, Marie

Arnold, Tonni

Kunsten i Marie Krøyers liv.

Lindhardt & Ringhof, 2002

Citat fra Weekendavisens anmeldelse 3.-7. maj 2002

”Tonni Arnold har gjort den opdagelse alle kunsthistorikere og biografiforfattere drømmer om at gøre i deres mest lønlige øjeblikke. Hos en svensk familie i Dalarna har hun fundet en mappe med 40 malerier og 20 tegninger af Marie Krøyer, der med et slag placerer hende centralt blandt Skagensmalerne omkring år 1900.”

Lindhardt & Ringhofs omtale: ”I *”Kunsten i Marie Krøyers liv”* fortæller Tonni Arnold både kvinden og maleren Marie Krøyers historie.”

99.4 Krøyer, P.S.

Portrætter fra et ægteskab : Marie og P.S. Krøyer. Redaktion: Jakob Thage.

Skagens Museum, 1997

Artikelforfattere: Charlotte Christensen ;

Tonni Arnold og Lise Svanholm.

Bogen var oprindeligt et katalog, der blev lavet til en udstilling af samme navn. Ideen bag udstillingen og artiklerne var at vise en stribe scener fra Krøyer-ægteskabet. P.S. Krøyers utallige fotografier, tegninger og malerier af hustuen og hjemmet fremstår som en serie fastfrosne nu'er fra samlivet. Det unikke ved udstillingen og kataloget er, at de to ægtefællers kunst er sidestillet. Det vil sige vist i samme rum - bog.

DK 01.6746

SKAGENSMALERNE

Udarbejder

Tonni Arnold

Omslagsdesign

Ellen Philipsen

Udgiver og ©

DBC medier as, 2003

Tryk

A-Print ApS, Espergærde

Varenummer

47110304

Forside illustration:

P. S. Krøyer - "I haven. Skagen 13. juli 1893"

Tilhører Skagens Museum